

opinie & analyse

Binnenkort komen tal van ex-Syriëstrijders vrij. **HANS BONTE** maakt zich zorgen: op lokaal vlak is het moeilijk om een beeld te krijgen van hoe het met hen gesteld is.

Zoeken, tasten, raden en improviseren

Rik Coolsaet en Thomas Renard brengen in hun paper voor het Egmont Instituut een overzicht van de manier waarop Europese landen omspringen met de problematiek van teruggekeerde Syriëstrijders. Hun aanbevelingen zijn een *must read* voor al wie bekommerd is om de veiligheid in ons land. De verschillende bevoegde ministers kunnen de aanbevelingen maar beter ter harte nemen.

Het is ongetwijfeld toeval dat deze paper verschijnt op het moment dat het proces tegen Salah Abdeslam alle aandacht opeist. Uit de voorbesprekingen bij het proces leerden we dat de terroristen van de aanslagen in Parijs en Brussel onze hoofdstad zagen als het ideale schuiloord. Waar blijft intussen de efficiënte Brusselse politieorganisatie gebaseerd op een eenheid van commando? Niet erg dringend, oordeelt de minister van Binnenlandse Zaken. De burgemeester van Vorst noemde het federale Kanaalplan een grap.

Intussen brengen de stakingen in de gevangenis de wantoestanden in onze penitentiaire inrichtingen aan het licht. De klachten daartegen blijven te vaak zonder gevolg, ook al vormen kwalijke levensomstandigheden de ideale basis voor frustratie en radicalisering. Verder dan op nieuw bijkomende aanwervingen van cipiers aankondigen, raakt de minister van Justitie ook dit keer niet.

Tikkende tijdbommen

De Egmont-experts beschouwen de opgesloten terugkeerders als potentieel de gevaarlijkste groep voor terreurdaden. Dat is een open deur intrappen. Uit analyses blijkt dat heel wat terreurdaden werden gepleegd door terugkeerders die door de mazen van het net wisten te glippen. Sterker, de allereerste aanslag gepleegd door een terugkeerder uit Syrië vond plaats in ons land: het was de aanslag op het Joods Museum in mei 2014.

De meeste terugkeerders zitten momenteel in onze gevangenis. We weten dat die een broeihaard zijn voor radicalisering onder andere gedetineerden. Veiligheidsspecialisten spreken van tikkende tijdbommen: gevoelens van frustratie en uitzichtloosheid in combinatie met verdere radicalisering vormen een gevaarlijke cocktail en kunnen zelfs onverdachte jaknikkers transformeren in gewiekste zelfmoordterroristen.

De vraag rijst op welke manier we onze maatschappij daar tegen kunnen beveiligen. De Egmont-auteurs hebben drie pertinente aanbevelin-

gen klaar. Ze zijn helder en evident.

1. De overgang naar de vrijlating moet beginnen tijdens de gevangenschap zelf. De terugkeerder moet toegeleid worden naar integratie in de samenleving.

2. De herinschakeling kan het best geleidelijk gebeuren door middel van voorwaardelijke vrijlating onder toezicht van lokale actoren en het Justitiehuis.

3. De tijdige uitwisseling van adequate informatie tussen de gevangenisdiensten en de lokale autoriteiten is cruciaal.

Deze drie pertinente aanbevelingen stroken niet met de realiteit in ons land. Er gaapt een diepe kloof tussen het gevangeniswezen en de lokale veiligheids- en bestuurlijke diensten. Enkele ex-Syriëstrijders uit Vilvoorde komen binnenkort vrij. Ook Antwerpen en Brussel zien er de komende maanden een veelvoud vrijkomen. Het Vilvoordse stadsbestuur probeert zich daarop voor te bereiden. Het is een zoektocht naar partners in de gevangenis om hoogte te krijgen van de situatie van de terugkeerder. Gedetineerden krijgen zo goed als nooit een globale begeleiding, omdat de (federale) sociale dienst wegens institutionele belemmeringen niet structureel kan samenwerken met de regionale sociale diensten. De religieuze, psychologische en deradicaliseringsbegeleiding in de gevangenis zijn structureel onderbemand.

Vanuit Vilvoorde proberen we de

HANS BONTE

Wie? Burgemeester van Vilvoorde, Kamerlid (SP.A).

Wat? De aanbevelingen van het Egmont Instituut over de omgang met teruggekeerde Syriëstrijders, mogen we niet negeren.

schotten weg te werken, zodat we op zijn minst zicht hebben op de sociale situatie van een terugkeerder bij zijn vrijlating, en we de opvolging kunnen organiseren. Dankzij de onverdroten inzet van de lokale politie, de Vilvoordse moslingemeenschap en het sociale werkveld krijgen we beetje bij beetje zicht op de situatie. In sommige gevallen lukt het minder, en dan wordt de burgemeester gevraagd de gedetineerden te bezoeken.

Wachten op een aanslag?

De tweede aanbeveling uit de paper is veruit de meest controversiële. Moeten we veroordeelde Syriëgangers gunstmaatregelen zoals probatie, voorwaardelijke invrijheidstelling of elektronisch toezicht toekennen? De publieke opinie zegt wellicht nee, de beleidsverantwoordelijken aarzelen. Het gevolg is dat gedetineerden uit de Deradex-vleugels van Hasselt en Ittre op een bepaalde dag zonder overgangsregeling en zonder begeleiding of toezicht rechtstreeks weer op straat terechtkomen. Dat is onverantwoord.

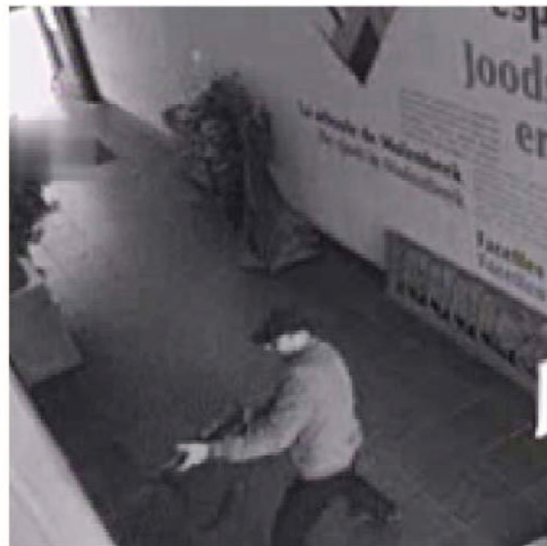
Dankzij de lokale sociale netwerken en informele vrouwenrelaties tussen hulpverleners gaat de informatie-uitwisseling de goede richting uit. Maar het blijft een huzarenstukje. Samen met de verantwoordelijken van de lokale politie slagen we er in Vilvoorde in om kort vóór of na de vrijlating informatie te ontvangen via het officiële circuit. Maar naar

Naar welke stad de ex-gedetineerde trekt na zijn vrijlating, blijft onbekend

welke stad de ex-gedetineerde trekt na zijn vrijlating, blijft onbekend. En welke perspectieven de betrokkene heeft op het vlak van huisvesting, inkomen of werk blijft eveneens een raadsel.

Wie vandaag de aanbevelingen van het Egmont Instituut negeert, is onverantwoord bezig. De lokale besturen werken vandaag ad hoc, terwijl het de regel zou moeten zijn dat zij bruggen slaan met de gevangenis en de politie. Hoog tijd dat de federale ministers en de ministers van Welzijn samenkomen om duidelijke richtlijnen uit te werken voor samenwerking tussen gevangenis en lokale welzijnsniveaus en het lokale bestuurlijke en politionele niveau. En dit in alle steden. Intussen hopen we dat de minister van Justitie werk maakt van een humaner gevangeniswezen met meer deradicaliseringsprogramma's.

Of gaan we echt moeten wachten op de dag dat een geradicaliseerde ex-gedetineerde zich moeiteloos schuilhoudt in de nabijheid van een crimineel netwerk om een bomaanslag te plegen in ons land?

Terugkeerder Mehdi Nemmouche wordt verdacht van de aanslag op het Joods Museum in Brussel. © belga

